

UČITELJSKI T O V A R Š.

List za šolo in dom.

Izhaja 1. in 15. dan vsakega mesca, in velja za celo leto 2 gold. 50 kr.,
za pol leta pa 1 gold. 30 kr.

Tečaj IV.

V Ljubljani 1. aprila 1864.

List 7.

Sonet.

Clovekov sin sedel je na višini
Pred svetim mestom, solze prelivaje,
Bridkost se mnogoverstnih spominjaje
Pretečih izraelskej domovini :

»Jeruzalem, o prenesrečno mesto,
Ki z grehi si se omažeževalo,
Kakó žalobno bodeš pač razpalo,
Ker bilo si mi tolikrat nezvesto!«

Zalile blago so oko solzé,
Kajti tud' on je ljubil dom iskreno,
Pa vidil je, da mesto je zgubljeno.

In ne bolelo mene bi sercé,
Če bliža domovini se nezgoda,
Ki oslepiti hoče moč naróda?

Mirko Zorin.

Vodila k pravi omiki in resničnemu blagru.

Da ima slavni, nepozabljivi rajni Stomšek za pravo omiko našega slovenskega naroda in še posebno za pravo omiko mladine v šolah največe zasluge, ni nikomur neznano, kteremu je mar za resnico in pravico. Kolikor bolj se bomo trudili v šolah, v djanji in resnici po njegovem napeljevanji ravnati se, — toliko bolj bo prava omika, živa vera, keršanska ljubezen vse objemala, vse navzemala, ter mirno, zadovoljno in

srečno življenje nam in mladini rodila in nas vse k očetu nebeškemu pripeljala. Dobra reč se pa ne dá nikoli dosti ponoviti in zaterditi. Ali bi ne bilo torej prav, ko bi zmed tega, kar je Slomšek semtertje in zlasti v „Drobtinicah“ učiteljem, ter za omiko in prid mladine pisal, ljubi „Učiteljski Tovarš“ zdaj to, zdaj uno jemal in svojim dragim tovaršem priporočal? Saj kaj boljšega in rabnišega in za življenje potrebnjšega ne bomo lahko dobili memo tega, kar je Slomšek za dobro spoznal in priporočal. Kar je pred 10. — 12. — 15. — 20. leti resnično bilo in veljalo, veljá tudi še zdaj. Naj ima tukaj naj prvo mesto eden njegovih sestavkov, ki je natisnjen v VI. tečaju „Drobtinic“ l. 1851. z napisom:

Zakaj sveta vera v naših šolah umira?

Svoje dni so ljudje manj znali, pa so Boga bolj spoznali in častili, kakor zdaj. Zakaj? Zato ker sedanji kristijani keršanski nauk le v glavi imajo, v sercu pa ne. Glava je polna vednosti, serce pa čednosti prazno.

Ako se glava česa svetega naučí, se ima oživiti tudi serce. Je serce merzlo za božje reči, govori jezik prazne besede, naj si bojo še tako lepe in svete; od serca ne pridejo, k sercu tudi ne gredó. Keršanski nauk, kateri iz glave le do gerla pride, vere ne oživi.

Keršanske nauke lahko vsakdo daja, kdor jih zna; ali učence za božje reči le tisti obudi, ki ima svoje serce vneto božje ljubezni. Takih mater in očetov pa močno pogrešamo, takih učiteljev premalo imamo.

Hočeš otroke za sveto vero oživiti, moraš tudi ti za sveto vero goreti; saj se iz ledu ogenj ne ukreše. Hočeš otroke moliti prav naučiti, še moraš sam odkriti in pokrižati, kadar k molitvi pozvoni. Zeliš otrokom prav dopovedati, koliko in kako naj v cerkvi časté presveti zakrament, poklekni tudi ti in roke povzdigni, kadar v cerkev prideš.

Veselo je res poslušati, kako še v naših šolah po keršansko uče; ali žalostno je prepogosto gledati, kako se v veži božji vedejo in obnašajo kakor neznabogi, kakor bi tajili, kar so učili. Otroci raji storé, kar učitelje vidijo, kakor pa tisto, kar slišijo. Besede mičejo, zgledi vlečejo. — „Le kdor spolnuje in uči, on bo velik imenovan v nebeškem kraljestvu“. Mat. 5, 19.

Kam ste djali lične jaslice, koje so za božične svetke otroci imeli svoje dni — celo leto veseli svetih jaslic in pa božjega deteta, kojega podoba so gledali? — Kam so zginile pisanke okrogle, ktere so otroci takali za veselo veliko nedeljo? Pisanke so še ostale, pa nauki so se pozabili, koje so svoje dni starši, botri in botre, strici in tetke otrokom dajali, kadar so jim pisane pirhe prinesli. — Kam so pesmice mile, koje so pridne pésterne otroke učile od usmiljenega Jezusa, od Marije ljube matere, od desnega angela varha, od rumenega solca, ki sije, od male bibe ki leze, ktero oče nebeški živi? Oj svete pesmi otroške so potihnile! na mesto njih se le umazane otrokom pojó, ali pa nobene.

Kam so prešle svete pobožne opravila za mlade šolce, koje so imeli svoje dni ob godu svetega Alojzija, mladenča angeljskega, svete nedolžnosti zavetnika in priporočnika? Kar učitelji ne poznajo, tudi ne dajo svojim učencem. — Pokáj na spomin vseh vernih mertvih ne peljate otročičev na rajnih razsvitleno pokopališče, naj bi pokojnim luči prižigali, malih bratov in sestre gomile prijazno s cveticami obsejali, in se privadili v ranih letih za prihodno večnost skrbeti? —

Te in take šege keršanske so za otroke katoliške vere drago cvetje. Ako cvetja ni, tudi sadú ne bo. Zato med nami sveta vera umira.

Slomšek.

Iz zgodovine keršanske ljudske šole.

(Dalje.)

Drugače pa je bilo po deželah spadajočih k nemški državi; nemški živelj je tu iz tega vzroka več veljal; vse žile so tudi napenjali, da bi enakoličnost v vladanji dosegli; k temu pa je bilo treba splošnega vladnega jezika. Na jugu je pa to prizadevanje zadelo na laški jezik, ki je bil po starosti in omiki posebno važen; na severji gospodoval pa je česki jezik, ki je upiral svoje pravice na zgodovino in pismenost; le v primorji in notranjo - avstrijskih deželah boriti se je moglo s slovanskimi narečji, ki se niso odlikovali ne po tej, ne po drugej strani. *) Tukaj se je vlada cesarice Marije Terezije zgodaj prizadevala, da vpeljala bi nemški jezik v urede in v družinsko

*) V sedanji dobi se pa vendar od slovenskega jezika ne more kaj takega reči! Iz tega pa je tudi očitno, kaj je Slovencem pred vsem potreba. pis.